

בשביולי הפרשה

ישיבת מיר ירושלים

גיליון שבועי לתלמידי, בוגרי וידידי ישיבת מיר

פרשת ויצא, תשפ"ו

זמני כניסת השבת

Baltimore, MD - 4:26	Minneapolis, MN - 4:16
Brooklyn, NY - 4:12	Miami, FL - 5:11
Chicago, IL - 4:01	Monsey, NY - 4:11
Houston, Texas - 5:03	Montreal, Quebec - 3:55
Johannesburg, S. Africa - 6:26	Passaic, NJ - 4:12
Lakewood/Deal, NJ - 4:14	Toronto, Ontario - 4:24
London, UK - 3:41	Yerushalayim - 3:59
Los Angeles, CA - 4:25	Zurich, Switzerland - 4:20

בשביולי הלכה

ע"י הרב הגאון מאיר צבי שפיצער שליט"א
הערות בעניני הלכה. הלכה למעשה יש לשאול לרב

סדר נשואין

לא יעשה כן במקומו לתת הצעירה לפני הבכירה. ע' רשב"ם ב"ב ק"כ ע"א דלפיכך נישאו בנות צלפחד לפי סדר גדלותן בשנים. ומובא ברא"ש קדושין פ"א נ"ד. וכ"כ ב"ח וש"ך יו"ד רמ"ד. וע"ש דאפילו הצעירה חכמה יותר מ"מ יש להקדים הבכירה, וראיה מבנות צלפחד. (וע' אוה"ח במדבר כ"ז א' שחולק על הרשב"ם בפי' הגמ' ב"ב ופי' דבאמת נישאו לפי חכמתן).

וע' אג"מ אהע"ז ח"ב א' דכל הדין אם כולן מצאו אנשים בבת אחת אז יש לינשא הגדולה תחילה אבל אם לא מצאה הגדולה יש לינשא הקטנה, ובנות צלפחד כולן מצאו אנשים בבת אחת, ונישאו לפי סדר שנותיהן. וכע"ז דברי יציב ט' ג' והביא כן בשם פני"פ שנישאו בבת אחת. (וצ"ע לדברי אג"מ ודברי יציב, ממעשה יעקב ורחל).

(וע"ש אג"מ דכל הדין סדר הוא בבנות ולא בבנים שיש להם מצות פו"ד).

וע"ש אג"מ אין הגדול טוען צער כי אסור לו להצטער, ואין לו טענה של בושה כי אין בזה בושה, ועוד דלא מסתבר לאסור לאיש לעשות עסקיו מחמת בושת השני, ולכא' כוונתו משום חייך קודמין. וע"ש לעיל שכתב אפילו יחלה אחיו. ומסיק שם דאין סיבה שלא ישא, ואין בזה שום צד שלא כהוגן. (ועמש"כ בענין חייך קודמין ברוחניות מח' ח"ס עם אג"מ אהע"ז ח"ד כ"ו ד'. ואולי אג"מ לשיטתו).

וע' תשו"ה ח"א תשל"ט העיר דעצם מה שמתחתן ואומרים שיש בעיא בגדול, הרי הוא מזיק.

ובענין שני אחים ע' אגרות חזו"א קס"ו ועוד. וע' שלחן העזר וקנין תורה ח"ב קל"ז להקל כשהבן הצעיר הגיע לגיל עשרים. וכן הביאו בשם מהרש"ם ח"ג קל"ו בבת הצעירה שהגיעה לגיל כ"ב מותרת, כי הוא שעת הדחק.

וע' ארחות רבנו עמ' רע"א, לתת הצעירה העיר ממהרש"ם ח"ג קל"ו דמבואר שהוא דין גם על הבן ולא רק על האב, ודלא כקה"י. והעיר שם מהרש"ם מבנות צלפחד, אף שלא השיא אותן אביהן. וכן העיר מנח"י.

הישיבה בקיידאן

עם פריצתה של מלחמת העולם השנייה, עברה הישיבה בשלמותה לעיר וילנא שבליטא. למרות הקשיים הרבים והמחסור שהיה מנת חלקם, המשיכו בני הישיבה את לימודם במסירות כבימים כתיקונם.

אולם, בחודש כסלו ת"ש נגזרה הגזרה ובני הישיבה נאלצו שוב לגלות למקום אחר. עקב התעקשותו של מרן ראש הישיבה הגאון הרב אליעזר יהודה פינקל צללה"ה כי בני הישיבה ישארו יחד ויקיימו את הישיבה, בחסדי שמים קיבלו אישור לעבור לעיירה המרוחקת קיידאן.

תיאורים שנכתבו על חידוש הישיבה בקיידאן מלמדים על גדולתם של התלמידים, שלמרות הניתוק ממשפחתם והדאגה לחיי יקיריהם, שקפו על כולם בלימוד התורה כאילו בהתמדה

מה זאת עשית לי ונני ולמה רימיתני (כט, כה)

אומר מרן המשגיח הגאון הרב ירוחם ליוואויץ זצלה"ה: כאשר יעקב בא להסדיר את ענין השידוכין עם רחל, ואמר לבן "אעבדך שבע שנים ברחל", מיד עלה בדעתו החשש פן ירמה אותו לבן והכין עצמו לכל מיני רמאויות. תחילה חשש שמא אם יאמר לו רק את המלים "אעבדך ברחל" יוכל לבן לקחת רחל אחרת מהשוק ולתת אותה לו, לכן הוסיף לומר 'בתך'. אך עדיין חשש שמא יחליף אותה בלאה ע"י שיתן ללאה את השם רחל, לכן אמר לו 'הקטנה'.

אחרי כל ההתחכמויות הללו, עדיין חשש יעקב שמא ירמה אותו לבן, לכן מסר לרחל סימנים מיוחדים. ואמנם, אילו לא מסרה רחל את הסימנים ללאה, לא יוכל היה לבן לרמות. אך יעקב לא העלה בדעתו שרחל תתעלה כל כך במידותיה ותמסור הסימנים לאחותה. נמצא שיעקב פעל בפיקחות גדולה כדי לסכל כל אפשרות של רמאות מצד לבן.

בזה יש לפרש כוונת דברי רש"י עה"פ 'כי אחי אביה הוא, וז': ומדרשו, אם לרמאות הוא בא, גם אני אחיו ברמאות וכו'. וצ"ב, בשלמא רמאותו של לבן חזינן אבל היכן היא רמאותו של יעקב? אלא רואים אנו את ההבנה של יעקב ברמאות. הוא עצמו אינו רמאי חלילה, אך הוא יודע את טכסיסי הרמאים ומשכיל להינצל מהם. מצד הטבע, אדם ישר קשה לו להשתוות עם הרמאים, הוא אינו מעלה בדעתו שאחרים ינהגו לא כמוהו, כך נופלים אנשים ישרים בפח שטומנים להם הרמאים. אך יעקב, אע"פ שהיה תם יושב אהלים, היה גם אחיו ברמאות. הוא הבין במה יכול לבן לרמותו.

בסופו של דבר, לבן הצליח לרמות את יעקב, ואחרי שעבד שבע שנים ברחל, ושבע שנים של צפיה למילוי ההבטחה שנתן לו לבן, "ויהי בבקר והנה היא לאה". נקל לשער את ההתמרמרות שהיתה פוקדת כל אחד מאתנו במקרה כזה. אדם רגיל היה מגיב ברוגז גדול ובכעס שהיה עולה עד לב השמים, לא היה נח עד שהיה מגיב כהלכה על רמאות שפלה כזאת, ואם אין אפשרות להקים קול זעקה, לפחות היה הולך עצוב ונדכא ונשבר לרסיסים. אך כאן לא נאמר אפילו "ויחר אף יעקב", אלא רק בתוכחה הוכיח אותו לאמור: "מה זאת עשית לי הלא ברחל עבדתי עמך ולמה רמיתני". יש להשתתם ולהתפעל מגבורתו ושליטתו על כוחות הנפש של יעקב אבינו!

גדלות האדם וערך מעלתו

ביטול כח הע"ז

כתיב (בראשית ל"א י"ט) "ולבן הלך לגזז את צאנו ותגנב רחל את התרפים אשר לאביה", אח"כ כתיב (שם ל"ד) "ורחל לקחה את התרפים ותשמם בכר הגמל ותשב עליהם וימשש לבן את כל האהל וכו'. וברשב"ם פי' "ותגנב רחל את התרפים שלא יגידו ויודיעו ללבן כי רוצה יעקב לברוח", עוד פי' (דע"ז) "ולכך גנבה אותן שלא יגידו ללבן כי ברח יעקב, אי נמי נתכוונה לעקור עבודה זרה מבית אביה".

יש להבין דלכאור' מה פעולה פעלה רחל בלקחה את התרפים, וכי חסרים לו ללבן תרפים שיעבדם ויאמרו לו כי ברח יעקב. ומה תועלת יש במעשה זה, היות שיש לו בביתו תרפים רבים.

אכן הביאור בזה דיש כח והשפעה רבה למה שאדם 'מחשיב' את הדבר, מידת ההערכה שאדם חש כלפי כח מסויים היא פועלת את ההשפעה שלו. אם מחשיב ומעריך אזי יהיה בו כח לפעול, ואם מבטלו ואין מכיר בערכו, יהיה פג תקפו כעפרא דארעא. כך נהגה רחל עם התרפים, אומנם יש בבית אביה עוד תרפים אחרים, אך באשר נטלתם 'ותשימם בכר הגמל ותשב עליהם' נהגה היא בהם מנהג בזיון, ובזה בטלה את כחם לפעול, ובזה הספיק מקצת שנטלה כדי שיבטל מהם הכח, ואף שנשארו עוד בבית אביה, ע"י בזו ובזיון שנהגה בהם בטלה את חשיבותם ולא היה להם כח והשפעה בעבודתו אותם.

הדברים אמורים לגבי כל דבר, כפי שיבואר, הן לעניין 'כח' לפעול, שכאשר אין מחשיבים ומכירים בו אינו 'פועל', ובעיקר מה שנוגע לנו שיהיה כל אחד מכיר במעלותיו ולא חלילה מבטל אותם ואת השפעתם על מעשיו.

כן מצינו שהיה בעת שצווה אלישע את גיחזי (מלכים ב' ד' כ"ט) "ויאמר לגיחזי חגר מתניך וקח משענתי בידך ולך כי תמצא איש לא תברכנו וכי יברכך איש לא תעננו ושמת משענתי על פני הנער" הרי ששלחו לפעול ישעה גדולה להחיות הנער בכח 'משענתי', אך צווה עליו שבהיותו בדרכו לשם לא ידבר כלל עם הבאים בדרכו, ולא ישיב להם.

טעמו של ציווי זה ביאר הרד"ק "זה אמר לו כדי שלא יתעכב בדרך, וכו' ובדרש שהיה כשחוק בעיניו וכל האדם שהיה פוגע בו היה אומר לו התאמן שהמטה הזה מחיה את המת לפיכך לא עלתה בידו". היינו שגיחזי היה מבטל בלבו את חשיבות ערכו וכח שיכל לפעול באמצעותו, והיה שואל ומגחך בפני הנקרים בדרכו, וכי מטה זה יש בו כח להחיות המת, בדרך שאלה ופקפוק, לכך צווה שלא ידבר וישיח כלל, ולהאמת מחמת כן אירע לו שלא עלתה בידו להחיותו, כיון שבזה את ערכו, וכאשר אדם אין מחשיב את הדבר ומבטלו, מאבד הוא את ערכו.

על כל אחד להשיג ערכו ומעלתו

יסוד זה נכון הוא, אינו אמור רק לגבי כוחות רוחניים לפעול איזה דבר, כי אם הכרחי להתבונן בו ביותר להחפצים לעלות בעבודת ה', אם חלילה אדם אין מכיר במעלותיו ומעריך אותם יכול הוא לבוא לשפל תחתית הדרגות רח"ל.

וכפי שמבאר רבינו יונה (שערי עבודה) "הפתח הראשון הוא שידע האדם העובד ערך עצמו, ויכיר מעלתו ומעלת אבותיו וגדולתם

וחשיבותם וחתבתם אצל הבורא יתברך. וישתדל ויתחזק תמיד להעמיד עצמו במעלה ההיא ולהתנהג בה תמיד, בכל יום ויום יוסיף אומץ לקנות מעלות ומדות אשר יתקרב בהם לבוראו וידבק אליו. ואם היה ראשיתו מצער, אחריתו ישגא מאד. ויעשה אשר לא יבושו אבותיו מדרכיו וממעשיו כפי כוחו והשגת ידו".

התועלת הגדולה בכך שמחשיב אדם ומכיר במעלתו מפרט רבינו יונה "ויצא לו מזה כי כאשר יתאוה תאוה ויעלה בלבבו גאווה לעשות דבר שאינו הגון יבוש מעצמו ויבוש מאבותיו, וישיב לנפשו ויאמר אדם גדול וחשוב כמוני היום שיש בי כמה מעלות טובות רמות ונישאות ושאיני בן גדולים בן מלכי קדם, איך אעשה הרעה הגדולה הזאת וחטאתי לאלקים ולאבותי כל הימים".

לעומת זאת מבאר כי לאידך גיסא אם אדם אין מכיר ומחשיב מעלותיו סכנתו רבה מאוד, להיות כאחד הפריצים, "אם חלילה וחס לא יכיר מעלתו ומעלת אבותיו נקל יהיה בעיניו ללכת בדרכי הפריצים להגלות נגלות כאחד הנבלים למלאת תאוותו בחיקו אשר אמר המושל כל מי שאינו מתבייש מנפשו אין לנפשו ערך בעיניו". הדברים מחרידים מי שאין בו ערך לחשיבותו יכול בנקל להיות 'כאחד הנבלים, למלאות תאוותו' פחד פחדים, לא מדובר באיזה מעלה שמפסיד, אלא התדרדרות מהירה לעומק התחתית כאחד הנבלים, וכל כך מכח שאינו מכיר ומעריך חשיבותו ומעלותיו. לדרכו של רבינו יונה החשיבות העצמית וגדלות האדם הינה כלי בסיסי המביא את האדם להיות 'עובד ה'.

ומסיים שם בתמצית היאך צריך לנהוג 'למעשה', "על כן האיש העובד ישתדל תמיד להשיג ערכו וערך הצדיקים והחסידים, ומעלתם חשיבותם וחתבתם לפני ה' יתברך ודבקותם, ויבין וישכיל וידע כי יוכל להשיג מעלתם וחשיבותם, כאשר יעבוד כמותם כל ימי חייו ועתותיו ושעותיו ורגעיו כפי כוחו והשגתו, כמו שנאמר כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך לעשות. כי הקל יתברך אינו מבקש מבני האדם כי אם לפי כחם כאשר יתבאר בע"ה וגם האבות ז"ל לא עבדוהו כי אם לפי כחם והשגתם".

אדם יכול להיות בעל דרגה ומעלה רבה, אך אם אינו מחשיב זאת, אין זה פועל ומשפיע על הנהגתו כלל, כיון שהביטול והערכה שמביע וחש אדם היא 'פועלת' בדבר, אם מעריך מכיר ומחשיב את מעלתו אזי יש בה כח לרומם ולפעול בו ובתכונותיו, אך אם אינו מחשיב זאת, אף שהיה לו דרגה עצמית יהיה מאבד אותה עד שיהיה כאחד הנבלים למלאות תאוותו.

עבד ה'

משה רבינו זכה שנשתבח (דברים ל"ד ה') במעלת 'עבד ה', הרי שהייתה עבודתו גבוהה כל כך והביאתו למעלה זו שנקרא 'עבד ה', ומצינו בדחז"ל היאך הייתה דרכו בדבר זה, דהנה בדחז"ל (דבר"ר וזאת הברכה פי"א ג') "רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כולנה, מהו ואת עלית על כולנה, מדבר במשה על שנתעלה יותר מן הכל, כיצד". ומונין בזה חז"ל דברים שהשיב משה לאבות הק'.

"אדם הראשון אמר למשה אני גדול ממך שנבראתי בצלמו של הקב"ה, וכו' אמר לו משה אני נתעליתי יותר ממך, אתה כבוד שניתן לך ניטל ממך, וכו' אבל אני זיו הפנים שנתן לי הקב"ה עמי הוא".

המוות כשבא ליטול נשמתו, "אמר רבי מאיר הלך מלאך המוות אצל משה ואמר לו הקב"ה שלחני אצלך, שאתה מסתלק ביום הזה, אמר לו משה 'לך מכאן' שאני מבקש לקלס לקב"ה וכו', אמר לו מלאך המוות "משה מה אתה מתגאה יש לו מי שיקלסוהו, השמים והארץ מקלסין אותו בכל שעה, וכו' אמר לו משה ואני משתיק אותן ומקלס אותן".

משה רבינו מכיר את מעלתו וחשיבותו מעל כולם וחפצו להיות משבח ומקלס להקב"ה, כח ההערכה זה אינו חשוב גאוה כלל, מלאך המוות הוא שקורא לזה גאוה, עובדי ה' קוראים לזה גדלות האדם וחשיבות מעלתו, משה רבינו העניו מכל האדמה יודע ומכיר בערכו, ובכך דוחה מעליו את מלאך המוות, אין זו 'גאוה' זו הנהגת העניו מכל האדם. מלאך המוות בחפצו ליטול הנשמה, הוא אשר מכנה זאת 'גאוה', חפץ הוא למנוע את הכרת המעלה, שכן יודע הוא כי ככל שיכיר בה משה לא יהיה הוא יכול לפעול, ובאמת כך היה עד שאמר משה "מן ה' הוא צריך אני לצדק עלי את הדין". כל עוד שמשה רבינו לא חפץ הרי שאף מלאך המוות לא יכל לו, בכח הכרת מעלתו וחשיבותה.

ידוע ומפורסם שהיה שגור בפיו של הגאון רבי אליהו לופיאן לומר כי מי שאומר שאין בו מעלות הרי שהוא 'שקרן' שכן בכל אחד יש מעלות טובות. אומנם אין די לנו בזאת, שכן אם אדם אינו מכיר בכוחותיו ומעלותיו הרי ש'מבטל' הוא את השפעתם.

רחל אמנו פעלה באותה שעה ולמדה אותנו לדורות, היא נשתמשה בתכונה זאת כדי לבטל את השפעת התרפים וכוחם, ע"י כך שביזתה אותם וישבה עליהם, ולמדה לדורות כי כן הוא גם לאידך גיסא, אם מחשיבים דבר נותנים לו כח והשפעה, אם מעריך אדם תכונותיו ומעלתו יהיה זוכה למעלת 'עבד ה', רק בדרך זו אפשר להינצל שלא להיות כאחד הנבלים למלאת תאוותו.

נח אמר למשה אני גדול ממך שניצלתי מדור המבול, אמר לו משה אני נתעליתי יותר ממך אתה הצלת את עצמך ולא היה בך כח להציל את דורך, אבל אני הצלתי את עצמי והצלתי את דורי כשנתחייבו כליה בעגל".

"אברהם אמר למשה אני גדול ממך, שהייתי זן לעוברים ושבבים, אמר לו משה אני נתעליתי יותר ממך אתה הייתי זן בני אדם ערלים אני הייתי זן בני אדם מהולים, ולא עוד אתה הייתי זן ביישוב ואני הייתי זן במדבר".

"יצחק אמר למשה אני גדול ממך, שפשטתי צווארי על גבי המזבח וראיתי את פני השכינה, אמר לו משה אני נתעליתי יותר ממך שאתה ראית פני שכינה וכהו עיניך, וכו' אבל אני הייתי מדבר עם השכינה פנים בפנים ולא כהו עיני".

יעקב אמר למשה אני גדול ממך, שנפגשתי עם המלאך ונצחתי אותו, אמר לו משה אתה נפגשת עם המלאך בפירבורין שלך, ואני עולה אצלן בפירבורין שלהן והן מתייראין ממני".

"לפיכך אמר שלמה רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כולנה, אמר הקב"ה הואיל ונתעלה מן הכל הוא יברך את ישראל".

אם נתבונן מאמר זה יש לתמוה מאוד מאי האי, משה רבינו מנהל שיח עם האבות הק' ודנים הם מי הוא הגדול יותר, משה שהתורה מעידה עליו שהיה 'עניו מכל אדם אשר על פני האדמה' מנהל דיון ומכריז 'אני נתעליתי יותר ממך' לא פעם אחת ולא שניים, חוזר הוא ושב על הבחנתו כי הוא נתעלה יותר. מבואר בזה כי אין זה כלל סתירה למדת ה'ענווה', אדרבה, רק מי שמכיר במעלתו יכול לבוא להיות עובד ה' בעל דרגה, וכך מסיימים שם חז"ל דדוקא בזכות התבוננות זו שמשה הוא נתעלה יותר מכולם זכה שיהיה הוא מברך את ישראל, דכאשר מחשיבים את המעלה יש בה כח לרומם את האדם לפסגת השאיפה.

כן רואים בדחז"ל (שם ה') שפירטו את שיחתו של משה עם מלאך

BELOW IS AN ENGLISH ADAPTATION OF THIS WEEK'S PARSHA PREVIEW WHICH CAN BE HEARD LIVE EVERY WEDNESDAY AT 2:15 PM

No One Loses from Vitur

Harav Hagaon Shmuel Friedman Shlita

The Midrash says, in this week's parshah: לאה תפסה פלך הודיה. Leah took the approach of hodayah, and she was therefore zocheh to have children who personified this middah of hodayah, such as Yehudah, about whom the passuk says, ויבן יהודה ויאמר צדקה ממני; Dovid, who said, הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו; and Daniel, who said, לך אלה אבֹהתי מהודא ומשֹבַח אֶנָּה.

The Midrash continues: רחל תפסה פלך שתיקה. Rochel took the approach of shtikah – keeping quiet – and she was zocheh that her children were בעלי מסטירין, they keep things quiet. For instance, Binyamin's stone on the choshen was yoshfeh, which can be read as yesh peh. Chazal explain that he knew about the sale of Yosef but he did not tell anyone about it. Similarly, the passuk says about Shaul, ואת דבר המלוכה לא הגיד לו, and about Esther, אין אסתר מגדת מולדתה ואת עמה.

Yet we have to understand what exactly was Rochel's middah of shtikah. The Gemara, in Bava Basra, describes Rochel's middah as that of tzniyus. The question is, where do we see Rochel's tzniyus?

The Midrash goes on to say that when Torah says, ויזכר, ויזכר, it is referring to the zechus of Rochel's silence when she was supposed to marry Yaakov and Leah married him instead.

It would seem to be the opposite – on that occasion she spoke up, by giving Leah the simanim! Why was this act of hers referred to as shtikah?

On a simple level, the Midrash is conveying that Rochel didn't tell Yaakov; that was her shtikah. But we can understand the gadlus of Rochel's vitur on a deeper level as well.

Rochel had waited seven years to marry Yaakov, and at the last moment her father gave Leah to him instead of her. Not only was she losing the marriage, she was also losing the spiritual opportunity to produce the Shivtei Kah, the eternal merit of giving birth to the shevatim. And she would have to marry Eisav instead.

Later in the parshah the Torah tells us that Reuven brought his mother the duda'im, which were had a special segulah

for having children, and when Rochel saw that Leah had these duda'im, she requested that Leah give some to her. Leah's response was, המעט קחתך את אישי ולקחת גם את, דודאי בני – not only did you take away my husband, you also want to take away the duda'im my son brought me?

This passuk is very hard to understand. What did Leah mean when she accused Rochel of taking away her husband? The truth was the opposite – Yaakov was really supposed to marry Rochel, and Rochel gave away her husband to Leah by giving her the simanim. So how could Leah say this?

The mefarshim explain that we see here another dimension of Rochel's vitur for Leah.

The Daas Zekeinim says that the simanim were the mitzvos of a woman: the halachos of taharah, challah, and hadlakas haner. The siman between Yaakov and Rochel was that if she would know these halachos, he would know that she was the right one. Rochel taught these halachos to Leah, telling her that if she would marry Yaakov, she would have to know these halachos – but she never told her that these were the special simanim that Yaakov had arranged with her. Such was Rochel's level of vitur, of shtikah. She gave Leah the simanim with tzniyus, with discretion. That is what Chazal mean when they say that Rochel had the middah of shtikah and the middah of tzniyus.

Immediately afterwards, the Torah states that Hashem remembered Rochel, and Rashi explains that He remembered that she had given the simanim to her sister. In that merit, she was zocheh to a child: ויפתח אלקים את רחמה. She wasn't actually able to have children, but Hashem listened to her tefillah in the zechus of the simanim she gave over.

R' Eliyahu Baruch explains (as recorded in his sefer), citing the Sfas Emes, why Rochel was zocheh to a child specifically when Leah said, המעט קחתך את אישי. At this point the tremendous level of Rochel's vitur became apparent, for we see that she gave the simanim to Leah in such a way that even Leah did not realize that she was doing this. For this level of vitur, she was zocheh to a child.

BELOW IS AN ENGLISH ADAPTATION OF THIS WEEKS' PARSHA PREVIEW WHICH CAN BE HEARD LIVE EVERY WEDNESDAY AT 2:15 PM

In Rochel's Merit

Chazal tell us that the tefillos of Klal Yisrael, when they are suffering, are accepted in the zechus of Rochel. And we find in several other places that Rochel was zocheh to great things because of her tremendous vitur.

A long Midrash at the beginning of Eichah teaches that at the time of churban Beis Hamikdash, all the Avos and Imahos, and Moshe Rabbeinu, beseeched Hashem to spare Klal Yisrael, but Hashem only accepted the tefillah of Rochel, who argued that she had been mevater and brought a tzarah into her house, so Hashem should overlook the tzarah that Klal Yisrael had brought into His house – the avodah zarah – and save Klal Yisrael. Hashem responded, ויש שקר לפעלתך, and indeed spared Klal Yisrael in the zechus of Rochel's vatranus. The same occurred at the time of Mordechai and Esther.

We see, then, that Rochel's vatranus serves as Klal Yisrael's main zechus for leaving galus and being saved.

The Gaon writes that the main place of hashra'as haShechinah today, for tefillah, is Kever Rochel.

Chazal also tells us also that Rochel received the title of akeres habayis, meaning that she was the mainstay of the house, even though Leah bore most of the shevatim. The Midrash also tells us that all of Klal Yisrael are considered descendants of Rochel:

לפי שהדברים תלויים ברחל לפיכך נקראו ישראל על שמה רחל מבכה על בניה.

We're also referred to as her son's descendants:

ולא על שמה אלא על שם בנה דכתיב אולי יחנן ה' צבאות שארית יוסף.

And we are even considered her grandson's descendants:

ולא לשם בנה אלא לשם בן בנה הבן יקיר לי אפרים.

Furthermore, the Gemara in Berachos says that if someone doesn't want to be subject to ayin hara, he should declare, "I am from the descendants of Yosef, over whom ayin hara had no power." Technically we may not all be descendants of Yosef, but we see from the Gemara that every Yid is nevertheless considered a child of Yosef, who came from Rochel.

Emulating the Imahos

Interestingly, we find that Leah was also mevater. When

she was expecting Dina, she was afraid that if she would have a boy, Rochel would have fewer shevatim than Bilhah and Zilpah, and she would be less prolific than the maidservants. To spare Rochel from this bushah, she davened to Hashem that her child should be a girl, and Hashem indeed transformed the baby into a female, Dinah.

We might have thought that Leah would have lost out from this, but in Novardhok they pointed out that she ultimately gained from it, since Osnas, who was the daughter of Dinah, later married Yosef and gave birth to Ephraim and Menashe, who were shevatim on the level of Reuven and Shimon. So instead of bearing one male child, two ended up coming out of her, in the form of the two shevatim who descended from her.

The Torah elaborates in these parshiyos about the Avos and Imahos to teach us to emulate their behavior and develop the exemplary middos that we inherit from them. Avraham's outstanding middah was chessed, Yitzchak's was din and avodah, and Yaakov's was emes and Torah. In this parshah we learn from the hodayah of Leah and the vitur of Rochel.

I heard in the name of R' Aharon Kotler that just as Yaakov Avinu was zocheh to Torah, Rochel, who was the mainstay of the house, is the one who preserves that Torah. We, too, can be zocheh to Torah if we use our speech properly, by embracing the shtikah of Rochel.

R' Aharon Leib Shteinman is quoted as saying that in his entire lifetime, he never saw a person who lost out from being mevater.

We can be mevater even if we are a hundred percent right. This is relevant in our homes, in yeshiva, in shul, and at work. We always have the opportunity to employ the middos we inherited from our avos hakedoshim. We should be zocheh to follow in their path.

This week's Bishvilei Haparsha is sponsored by:

Upscale Graphics LLC